

Abafáy-Deák Csillag

Mozaik

Beszaladok az udvarról, hogy kérdezzek valamit nagymamától. Ül a fotelben, ahol olvasni szokott, bóbiskol, szemüvege lecsúszott, ölében nagyméretű könyv. Az ajtó csikorgására felriad, öléből lecsúszik a könyv, talán lexikon, amiből nekem gyakran mutatott képeket. Ahogy tanítottak, ugrom, és miközben felkapom a földről, kicsúszik belőle egy lap. Ezt is felveszem, színes rajz van rajta, és ahogy átnyújtom, kérdezném, mit ábrázol, de ő kikapja a kezemből, beleteszi a lexikonba, és csak annyit mond, ez nem neked való. Ő ritkán mond ilyet, ellentétben a nagynénémmel, akinek ez az egyik kedvenc szavajárása. Hideg borogatást kellett tennie a fejére, amikor a múltkoriban meglátta, nagymama megengedte, hogy az anatómialexikont nézegessem, és a nagy, színes képek bizonyos részeiről kérdezzek. Most is ő, Vali nagynéném nyit be a szobába, nem lát semmi gyanúsat, csak szól, menjünk azonnal ebédelni.

Szokás szerint ímmel-ámmal eszek, itt, az asztalnál aztán végképp nem szabad beszélni, magyar ember evés közben nem beszél, tehát kérdezni sem illik, nekem meg az a színes rajz jár a fejemben, ami állítólag nem nekem való, és engem általában az izgat a leginkább, ami nem gyerekek való. Már jól tudok olvasni, öt éves koromban tanultam meg, most másodikos vagyok, és titokban főleg azokat a könyveket olvasom, amire azt mondják, nem nekem való. Csak másnap adódott alkalom, hogy észrevétlenül keresgéljek a könyvespolcon, hogy megtaláljam a kötetet, amiben nagymama elrejtette a színes lapot. Láttam szöveget is a lap alján, akkor ez olyan lehet, mint az anatómialexikonban a képek, ott mutatták be a belső szerveket, amit nem lehet kívülről látni. Éppen a női szerveknél tartottunk, amikor Vali néni rajtunk ütött, és idegromot kapott, miközben, ha nem is látható, de biztosan neki is vannak olyan szervei, és nekem is, bár van,

ami még nem alakult ki, mondta nagymama, de mire felnövök, meglesz.

Sorba veszem a nagyméretű köteteket, de hiába lapozom, rázom, hogy kihulljon a nem oda való lap, nem történik semmi. Nyílik az ajtó, nem merek hátranézni, csak amikor nagymama hangját hallom, mit keresel, kérdi. Hallgatok, tudnék hazudni, gyakran mondja nagynéném, túlzottan erős fantáziám van, ennek nem lesz jó vége. Én meg örülök, hogy olyan dolgokat is kitalálhatok, amit eddig nem láttam, sőt történeteket is, de ezt az örömet nem közlöm senkivel. Talán ha majd író leszek, mert mostanában ez foglalkoztat. Izgalmas foglalkozás. Nem kell hozzá semmi, csak papír és ceruza. Nagymama nem kérdez többet, tudja, mi érdekel. Kihúzza az íróasztal fiókját, sok kacat és papír alól kihúzza a színes lapot. Most látom, hogy a sírhanthoz hasonló rajz egy térkép, sok színnel, mozaikszerű részekre osztva, a belső részt összefüggő, vörös vonal keríti be. Egy idegen szón akadt meg a szemem, Trianon, de még mielőtt kérdeznék, újból Vali néném jött be, nagymama nem tudta elég gyorsan becsukni a fiókot. Kiabált a nagynéném, minek tömi a gyerek fejét ilyesmivel, csak bajt hoz ránk, ha kibeszéli, aztán minket is elvisznek. Nagymama csak annyit mondott, nem beszéli ki, túl sokat is hallgat.

Kimenekültem a szobából, a Trianon szó járt a fejemben, mi lehet ez, ami ennyi vihart kavar. Ha akkor lett volna internet, egyszerű lett volna tájékozódni, de mi most az ötvenes években járunk. Néhány nap múlva nagymama elővette a fiók mélyéről a térképet, és elmagyarázta, újrahúzták a határokat, ezen a piros vonalon belül van a jelenlegi Magyarország, és itt élünk mi, a körön kívül, nagyon sok vármegyénk ment el. Most sem volt nyugtunk Vali nénitől. Azon gondolkodtam, hogy megy el egy vármegye, a szó nekem ismeretlen, benne van a 'vár', ami aztán tényleg nem mozdul, és vajon a 'megye' szónak köze lenne a 'menni' szóhoz? Ez a határhuzigálás nevetségesnek tűnt, mint amikor mi azt játsszuk, hogy mi lenne, ha... – de közben tudjuk, hogy az nem valóság, annyira a gyerekek sem hülyék. De ez itt nagyon komoly, és főleg titkos. Azt meg miként lehet titokban

tartani, hogy nem az eredeti hazánkban élünk, miközben mi is magyarul beszélünk?

A sok kérdésből, ami a fejemben kavargott, este a vármegye szóban rejlő vár szóval rukkoltam elő: akkor törökök csinálták ezt a sok várelvést? Ügyesebben, mint az *Egri csillagok*ban, amit én már olvastam kétszer, csak most nem sikerült megvédeni a várakat? Vali néni kiabálni sem bírt, csak égre emelte a szemét, mama, mondtam, hogy ez a gyerek bajt hoz ránk, és ha ez így megy, mindnyájunkat elvisznek a kanálishoz. Most itt nincsenek törökök, mondtam diadalmasan. Vali néni ölébe ejtette a kezét, nagymama meg annyit mondott, a kommunisták vannak itt. Ők húzták a vörös vonalat ide-oda?, kérdeztem. Nagymama csak rázta a fejét, és a szeme homályos volt, mintha homokszem került volna bele.

Abbahagytam a kérdezősködést. A vörös vonal maradt a helyén, évekig nem léphettem át, nem kaphattam útlevelet. A hetvenes évek végén lettem határátlépő, családommal együtt, honatanútlevéllal Németországban leltem ideiglenesen otthonra, a mozaiktérképen kívül. A 90-es évek elején érkeztem Magyarországra, a piros vonalon belülre, ahol immár harmadik állampolgárságként megkaphattam végre a magyart.